

Eduskunta
Hallintovaliokunta

VNS 6/2025 vp

Maahanmuuttoviraston lausunto Eduskunnan hallintovaliokunnalle Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Maahanmuuttovirastolta kirjallista lausuntoa Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta (VNS 6/2025 vp). Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta, ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Tausta

Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan tärkeimpänä päämääränä on varmistaa, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus kaikissa oloissa. Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan niitä yhteiskunnan ominaisuuksia, joiden johdosta ihmiset voivat nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja niihin rinnastettavista kansallisista ja kansainvälisistä ilmiöistä johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta.

Sisäisen turvallisuuden selonteossa kuvataan sisäisen turvallisuuden toimintaympäristöä ja sen muutosta sekä määritellään keskeisimmät sisäisen turvallisuuden politiikan painopisteet ja tavoitteet. Selonteko muodostaa yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen ja puolustuspoliittisen selonteon kanssa kolmen turvallisuusselonteon kokonaisuuden.

Sisäisen turvallisuuden selonteon painopisteet ja tavoitteet maahanmuuton näkökulmasta

Selonteossa todetaan, että sisäisen turvallisuuden kannalta maahanmuuttoon liittyviä riskitekijöitä ovat etenkin vaarallisten henkilöiden maahanpääsy oleskeluluvan hakemusvaiheessa, esteet tällaisten henkilöiden maasta poistamiselle sekä laajamittainen maahantulo. Myös ihmiskauppa ja sen lähirikokset ovat osaltaan maahanmuuttoon kytkeytyviä ilmiöitä, joiden torjuntaan tulee kiinnittää huomiota. Lisäksi on varauduttava rajoilla tapahtuvaan hybrdivaikuttamiseen eli välineellistetyn maahantulon uhkaan ja siihen liittyviin lieveilmiöihin. Keskeistä on, että viranomaisilla on kyky hoitaa maahantulon valvonta tehokkaasti ja laadukkaasti myös tilanteessa, jossa hakijoiden määrä kasvaa nopeasti.

Maahanmuuttoon liittyvien uhkakuvien torjunnan näkökulmasta tärkeässä roolissa ovat henkilöllisyyden ja oleskeluluvan edellytysten sekä mahdollisten turvallisuusriskien selvittäminen ulkomailla tehtävän oleskelulupahakemuksen ja rajalla tapahtuvan maahantulon yhteydessä sekä yhtä lailla myös maahantulon

jälkeinen valvonta ja kotoutuminen. Maassa oleskelun aikana tulee huomioida riittävä oleskelulupien valvonta Suomessa olon ajan.

Selonteossa esitetään linjauksia ja toimenpiteitä, joissa esitetään mm. kehitettävän viranomaisten kykyä tunnistaa ja torjua oleskelulupamenettelyä hyväksikäyttävää rikollisuutta sekä purettavan tähän liittyviä tiedonvaihdollisia esteitä. Sisäisen turvallisuuden ylläpito edellyttää yhä enemmän tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä viranomaisten välillä. Tiedonvaihdon on oltava sujuvaa, jotta toimenpiteisiin voidaan ryhtyä nopeasti ja näin vastata myös äkillisiin toimintaympäristön muutoksiin.

Selonteossa todetaan myös, että viranomaisilla tulee olla kyky tehokkaaseen maahantulon valvontaan ja laadukkaisiin menettelyihin myös maahantulon häiriötilanteissa ja tulijoiden määrän kasvaessa nopeasti. Yhdyshenkilötoiminnalla ja kansainvälisellä yhteistyöllä estetään laitonta maahantuloa jo lähtö- ja kauttakulkumaissa. Tehokas paluujärjestelmä varmistaa laittomasti maassa oleskelevien poistumisen.

Maahanmuuttoviraston näkemykset sisäisen turvallisuuden selonteon painopisteisiin sekä sisäisen turvallisuuden pitkäjänteiseen kehittämiseen

Maahanmuuttovirasto pitää selonteossa esitettyjä linjauksia tärkeinä. Viraston näkökulmasta on olennaista, että maahanmuuttojärjestelmän kautta maahan ei pääse uhkaa aiheuttavia henkilöitä ja että oleskelulupamenettelyt eivät myötävaikuta erilaisten rikosilmiöiden kasvuun Suomessa. Myös oleskelulupajärjestelmän väärinkäytösten estäminen on tärkeää järjestelmän uskottavuuden ja yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden ylläpitämiseksi niin kansallisesti kuin yhteisen Schengen-alueen tasolla. Koko järjestelmän uskottavuuden säilymiseen liittyy myös se tavoite, että henkilöt, joille oleskeluoikeutta Suomeen ei ole mahdollista myöntää millään perusteella, poistuvat maasta. Jos tuomioistuinten ja viranomaisten lainvoimaisilla ratkaisuilla ei ole vaikutusta tosiasialliseen jäämiseen Suomeen ja Schengen-alueelle, tavoite hallitusta maahanmuutosta ei toteudu, ja maahan syntyy suuri, osin yhteiskunnan ulkopuolella elävien ihmisten ryhmä siihen liittyvine monine seurannaisvaikutuksineen.

Maahanmuuttovirasto toteaa lisäksi, että turvallisuusuhkien tehokas hallinta, väärinkäytösten torjuminen sekä kattava oleskelulupien ennako- ja jälkivalvontajärjestelmä eivät ole vastakkaisia tavoitteita sille, että oleskelulupahakemusten käsittely olisi hakijoiden, työnantajien sekä oppilaitosten näkökulmasta sujuvaa, nopeaa sekä ennakoitavaa. Erilaisia teknologia- ja dataratkaisuja sekä viranomaisyhteistyötä hyödyntämällä on mahdollista rakentaa järjestelmä, jonka avulla turvallisuusriskit tunnistetaan tehokkaasti ja niihin puututaan samalla, kun sisäisen turvallisuuden kannalta ongelmattomat hakemukset käsitellään sujuvasti.

Maahanmuuttovirasto kuitenkin toteaa, että selonteossa esitetyt toimet henkilöllisyyden todentamisen vahvistamisesta, datan tehostetusta hyödyntämisestä, ennako- ja jälkivalvonnan kehittämisestä, maastapoistamisen tehostamisesta sekä maahantulon häiriötilanteiden valmiuden vahvistamisesta edellyttävät investointeja myös maahanmuuttojärjestelmän teknisiin suorituskykyihin.

Tietojärjestelmät ovat keskeisessä roolissa paitsi maahanmuuttoon liittyvien uhkakuvien torjunnan vahvistamisessa ja viranomaistiedon vaihdossa, myös oleskelulupa- ja turvapaikkahakemusten tehokkaassa, tuottavassa ja nopeassa käsittelyssä. Maahanmuuton tietojärjestelmät ovat kuitenkin olleet kroonisesti alirahoitteisia jo pitkään suhteessa toimintaympäristön vaatimuksiin sekä nojautuneet vahvasti ulkoiseen EU-rahoitukseen.

Maahanmuuttovirasto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että selonteon osio, joka käsittelee sisäisen turvallisuuden pitkäjänteistä kehittämistä, sivuuttaa kokonaan selonteon maahanmuuttotoimenpiteiden edellyttämät tulevaisuuden tekniset suorituskyykyvaatimukset. Maahanmuuttovirasto korostaa, että sisäisen turvallisuuden viranomaissuorituskyyky tulisi tulevaisuudessa tarkastella nykyistä vahvemmin yhtenä yhteensovitettuna kokonaisuutena siilomaisen jaottelun sijaan. Viranomaiset käyttävät toistensa järjestelmiä ristiin, jolloin sisäisen turvallisuuden viranomaistyö nojautuu arjessa vahvasti siihen, miten hyvin eri viranomaisten vastuulla olevat järjestelmät on rakennettu huomioimaan myös muiden viranomaiskäyttäjien tarpeita. Myös julkisen talouden heikko rahoitusasema puoltaa sitä, että sisäisen turvallisuuden tietojärjestelmäkyvykkyyksiin investoidaan vaikuttavasti yhtenä kokonaisuutena pistemäisen tai viranomaiskohtaisen kehittämisen sijaan.

Lopuksi

Selonteossa todetaan, että EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkaudistuksen (pakti) toimeenpano lisää muutosvaatimuksia Suomen turvapaikkajärjestelmälle ja Maahanmuuttoviraston vastuulla oleviin toimintoihin tulee kohdistumaan merkittävä määrä lisätyötä.

Paktin toimeenpanossa tulee olemaan kyse historiallisen laajasta uudistuksesta, joka onnistuessaan tulee vahvistamaan maahanmuuton hallintaa ja rajaturvallisuutta hakijoiden oikeussuojan hyvästä tasosta huolehtien. Toimeenpano tulee vaatimaan mittavia tietojärjestelmä- ja muita investointeja. Kertaluontoisten kustannusten lisäksi paktin mukaisista menettelyistä ja vaatimuksista aiheutuvat pysyvät lisäkustannukset tulevat muodostamaan merkittävän lisähaasteen viraston rahoitukselle vuoteen 2030 mennessä. Paktin toimeenpano on erinomainen esimerkki edellä selostetuista sisäisen turvallisuuden viranomaisten yhteisistä suorituskyykyistä ja tietojärjestelmäriippuvuuksista, sillä pakti tulee keskittämään valtaosan turvallisuusviranomaisten ulkomaalaisasioihin liittyvistä käsittelytoimista Maahanmuuttoviraston vastuulla oleviin tietojärjestelmiin. Nämä riippuvuudet ja niihin liittyvät rahoitustarpeet on kriittistä huomioida myös sisäisen turvallisuuden pitkäjänteisessä kehittämisessä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 09.02.2026 klo 10:48. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Ilkka Hahtela
ylijohtaja
Maahanmuuttovirasto

Jakelu

Eduskunta Hallintovaliokunta